

Warszawa, 30 czerwca 2025 r.

Poziom i struktura minimum socjalnego w cenach z I kwartału 2025 r.

W opracowaniu prezentowane są oszacowania wartości minimum socjalnego dla warunków cenowych panujących w pierwszym kwartale 2025 r. Minimum socjalne to wzorzec konsumpcji niezamożnych gospodarstw domowych. Przewidziano w nim taki zakres i poziom zaspokajanych potrzeb, aby osobom w gospodarstwie domowym umożliwić reprodukcję sił życiowych, posiadanie i wychowanie potomstwa oraz utrzymanie więzi społecznych.¹ Wartości minimum socjalnego są punktem odniesienia w analizach i działaniach partnerów społecznych, instytucji publicznych (np. wymiar sprawiedliwości, edukacja) oraz podmiotów prywatnych (np. banki, NGO).²

Tabela 1. Minimum socjalne: dane za I kwartał 2025 r., w zł

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M + K)/2	M + K	M + K + DM	M + K + DS	M + K + DM + DS	M + K + DM + 2 x DS	(M + K)/2	M + K
Żywność	490,11	980,22	1 368,17	1 484,09	1 872,03	2 375,90	468,69	937,39
Mieszkanie:	722,87	1 054,63	1 441,53	1 441,53	1 830,66	2 221,75	722,87	1 054,63
- użytkowanie i energia	625,78	935,89	1 305,38	1 305,38	1 658,59	2 009,09	625,78	935,89
- wyposażenie	97,09	118,74	136,15	136,15	172,07	212,66	97,09	118,74
Edukacja	37,10	74,21	136,48	290,82	353,10	606,81	0,00	0,00
Kultura i rekreacja	184,42	275,89	358,05	369,75	451,92	545,78	164,02	257,44
Odzież i obuwie	75,61	151,22	217,93	218,98	285,68	353,44	59,37	118,74
Ochrona zdrowia	61,73	117,47	170,95	176,76	230,24	289,53	133,95	261,90
Higiena osobista	60,75	118,15	139,39	171,63	193,70	247,41	49,43	95,51
Transport i łączność	123,49	224,08	579,70	596,17	596,17	612,65	133,10	226,22
Pozostałe wydatki	140,49	209,71	264,73	284,98	290,68	290,13	138,51	206,63
Razem	1 896,57	3 205,58	4 676,93	5 034,71	6 104,18	7 543,40	1 869,94	3 158,46
- na 1 osobę	1 896,57	1 602,79	1 558,98	1 678,24	1 526,05	1 508,68	1 869,94	1 579,23

Symbole: M – mężczyzna w wieku 25-60 lat, K – kobieta w wieku 25-60 lat, (M + K)/2 – wydatki na poziomie średniej arytmetycznej dla gospodarstwa mężczyzny i kobiety, DM – dziecko młodsze w wieku 4-6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13-15 lat. W przypadku gospodarstw emeryckich symbole M i K oznaczają odpowiednio mężczyznę i kobietę w wieku powyżej 60 lat.

Źródło: obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

Wśród zewnętrznych warunków, w jakich funkcjonowały gospodarstwa domowe istotną zmienną była niska (choć lekko rosnąca) stopa bezrobocia. Na koniec I kwartału 2025 r. było to 5,3% (wobec 5,1% w IV kwartale). Na koniec marca 2025 r. liczba zarejestrowanych

¹ Por. Golinowska, Kurowski 2018, s. 38.

² GUS posługuje się wartościami minimum socjalnego do wyznaczania tzw. sfery niedostatku, nie będącej sferą ubóstwa (por. GUS 2023, Kurowski 2022).

bezrobotnych sięgała 829,9 tys. osób. Oznaczało to wzrost liczby bezrobotnych od końca ub. r. o 43,7 tys. osób. Przeciętne wynagrodzenie brutto w gospodarce na koniec I kwartału wyniosło 8 962,28 zł. W porównaniu do danych z I kwartału 2024 r. oznacza to wzrost nominalny o 10%, a realny o 5,1% (por. GUS, 2025).

Tabela 2. Struktura minimum socjalnego – I kwartał 2025 r., w %

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Gospodarstwa emeryckie	
	1-osobowe	2-osobowe	3-osobowe	3-osobowe	4-osobowe	5-osobowe	1-osobowe	2-osobowe
	(M + K)/2	M + K	M + K + DM	M + K + DS	M + K + DM + DS	M + K + DM + 2 x DS	(M + K)/2	M + K
Żywność	25,8	30,6	29,3	29,5	30,7	31,5	25,1	29,7
Mieszkanie:	38,1	32,9	30,8	28,6	30,0	29,5	38,7	33,4
- użytkowanie i energia	33,0	29,2	27,9	25,9	27,2	26,6	33,5	29,6
- wyposażenie	5,1	3,7	2,9	2,7	2,8	2,8	5,2	3,8
Edukacja	2,0	2,3	2,9	5,8	5,8	8,0	0,0	0,0
Kultura i rekreacja	9,7	8,6	7,7	7,3	7,4	7,2	8,8	8,2
Odzież i obuwie	4,0	4,7	4,7	4,3	4,7	4,7	3,2	3,8
Ochrona zdrowia	3,3	3,7	3,7	3,5	3,8	3,8	7,2	8,3
Higiena osobista	3,2	3,7	3,0	3,4	3,2	3,3	2,6	3,0
Transport i łączność	6,5	7,0	12,4	11,8	9,8	8,1	7,1	7,2
Pozostałe wydatki	7,4	6,5	5,7	5,7	4,8	3,8	7,4	6,5
Razem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Źródło: obliczenia IPiSS na podstawie danych GUS.

W I kwartale 2025 r. wartość minimum socjalnego dla osoby samotnie gospodarującej w wieku do 60 lat wyniosła 1 896,57 zł, zaś dla osoby w wieku powyżej 60 lat - 1 869,94 zł (por. Tabela 1). W gospodarstwie rodziców z dzieckiem starszym minimum socjalne wyniosło 5 034,71 zł (1 678,24 zł na osobę), a w rodzinie z trójką dzieci - 7 543,40 zł (1 508,68 zł na osobę).

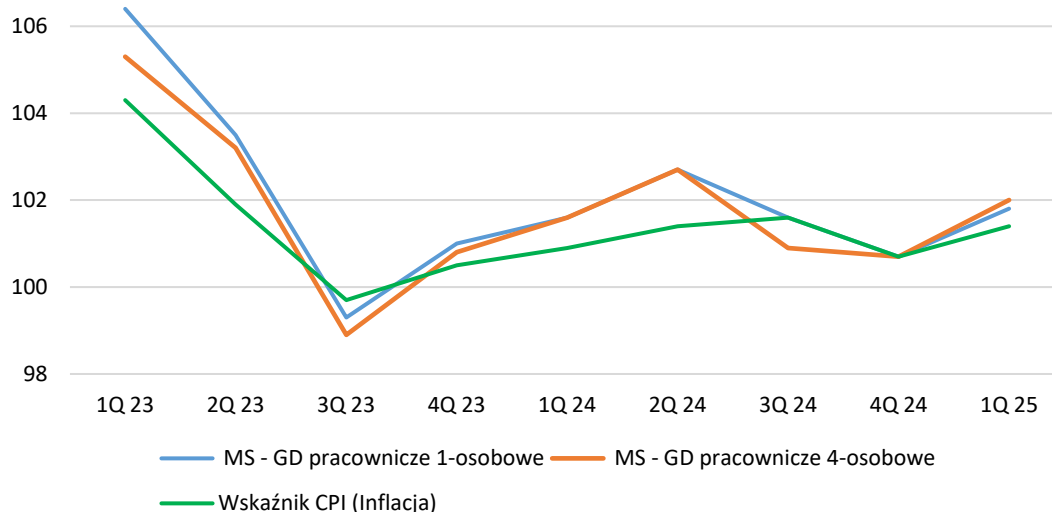
W odniesieniu do analogicznego okresu z 2024 r., wartości minimum socjalnego z I kwartału br. wzrosły od 6,1% w gospodarstwie rodziców z jednym dzieckiem starszym do 7,1% w dwuosobowym gospodarstwie emeryckim. Wzrost ten był wyższy od wskaźnika cen konsumpcyjnych (CPI), który wyniósł 4,9% (por. GUS, 2025). Natomiast w porównaniu z wartościami z ostatniego kwartału 2024 r., dynamika minimum socjalnego wyniosła od 1,8% (osoba samotnie gospodarująca w wieku produkcyjnym) do 2,0% (gospodarstwa dwojga emerytów oraz pracownicze z dwójką i trójką dzieci). W tym okresie wartość wskaźnika CPI była niższa (1,4%). W badanym okresie mamy do czynienia z ponownym wzrostem dynamiki minimum socjalnego przy niższym wskaźniku inflacji (por. Wykres 1).

Wzrost łącznej wartości minimum socjalnego w dużej mierze wystąpił na skutek wyższych wycen w dwóch głównych grupach potrzeb: żywności oraz wydatków na utrzymanie mieszkania i nośniki energii.

Wydatki na żywność wzrosły od 2,6% (pracownicze gospodarstwa domowe bez dzieci oraz z jednym dzieckiem starszym) do 2,7% (pozostałe typy badanych gospodarstw), przy wskaźniku CPI o wartości 2,3%. Zmiana wartości takich grup artykułów jak: produkty zbożowe, mleko, sery i jaja oraz mięso i produkty mięsne była wyższa od poziomu wskaźników CPI (por. Tabela 3). Dla warzyw, owoców, ryb, tłuszczów oraz cukru itp. wzrost wartości

koszykowych był z kolei niższy (lub równy) w stosunku do wartości wskaźników CPI.

Wykres 1. Dynamika minimum socjalnego w latach 2023-2025
na tle wskaźnika inflacji (poprzedni kwartał = 100)

Symbole: GD – gospodarstwo domowe, MS – minimum socjalne.

Źródło: opracowanie własne.

Tabela 3. Dynamika zmian cen żywności w minimum socjalnym w wybranych grupach produktów
na tle inflacji w I kwartale 2025 r. (IV kwartał 2024 r. = 100)

Wyszczególnienie	Gospodarstwa pracownicze						Emeryckie	Wskaźnik CPI
	1-osob.	2-osob.	3-osob.	3-osob.	4-osob.	5-osob.	1-osob.	
	(M + K)/2	M + K	M + K + DM	M + K + DS	M + K + DM + DS	M + K + DM + 2 x DS	(M + K)/2	
1. Produkty zbożowe	101,4	101,4	101,5	101,4	101,5	101,4	101,5	101,0
2. Warzywa	105,5	105,5	105,6	105,5	105,6	105,6	106,2	106,8
3. Owoce	102,6	102,6	102,6	102,6	102,6	102,6	102,6	103,0
4. Mleko, sery, jaja	102,9	102,9	103,0	102,9	103,0	103,0	102,8	102,6
5. Mięso i produkty mięsne	101,0	101,0	101,2	101,0	101,2	101,1	101,0	100,9
6. Ryby	100,2	100,2	100,2	100,2	100,2	100,2	100,2	101,0
7. Tłuszcze	102,5	102,5	102,7	102,5	102,7	102,6	102,7	102,7
8. Cukier i inne	91,0	91,0	91,0	91,0	91,0	91,0	90,9	102,4
9. Żywność w MS	102,6	102,6	102,7	102,6	102,7	102,7	102,7	102,3

Źródło: opracowanie własne.

Modelowe wydatki na użytkowanie mieszkania i nośniki energii w I kwartale br. wzrosły od 2,3% (w gospodarstwach wieloosobowych) oraz do 2,4% (w gospodarstwach jednoosobowych), przy niewiele niższym (2,1%) wskaźniku CPI. W minimum socjalnym modelowym zasobem mieszkaniowym jest wspólnota mieszkaniowa.³

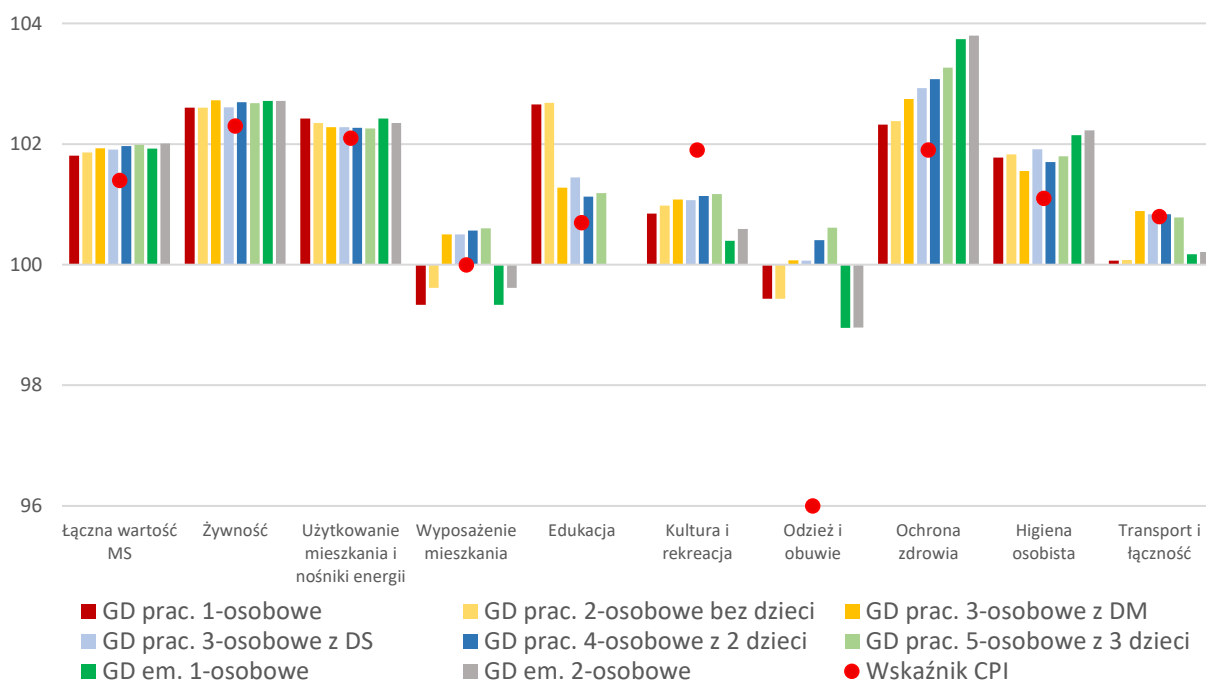
Wartość wydatków na odzież i obuwie w gospodarstwach bez dzieci spadła

³ Opłaty mieszkaniowe we wspólnocie mieszkaniowej (obejmujące czynsz, fundusz remontowy, opłaty za wodę, ścieki itp.) wzrosły od 2,5% (w gospodarstwie 1-osobowym) do 2,9% (gospodarstwach 4- oraz 5- osobowych), przy niższym (1,2%) wskaźniku CPI. Koszykowe wydatki za nośniki energii wzrosły od 1,7% w gospodarstwie 4- oraz 5-osobowym do 2,2% w gospodarstwie osoby samotnej, przy niższej (1,5%) wartości wskaźnika CPI.

(w gospodarstwach emeryckich o -1,0%, w pracowniczych o -0,6%), a w rodzinach z dziećmi nieznacznie wzrosła (od 0,1% do 0,6%). Kontrastowało to z niskim poziomem wskaźnika CPI wskazującym na spadek cen o 4,0% (por. Wykres 2).

Wartość wydatków na edukację wzrosła od 1,1% (w gospodarstwach z dwójką dzieci) do 2,7% (w gospodarstwach bez dzieci), przy niskim (0,7%) wskaźniku CPI. W zakresie potrzeb zdrowotnych, przy wskaźniku CPI na poziomie 1,9%, tempo wzrostu wydatków modelowych było wyższe rosnąc od 2,3% (w gospodarstwie osoby samotnej w wieku produkcyjnym) do 3,8% (w gospodarstwie dwóch osób w wieku emeryckim). Podobny charakter różnic miał miejsce w przypadku higieny osobistej. Wydatki na kulturę i rekreację miały niższą dynamikę od wskaźnika CPI. Dla transportu i łączności wydatki gospodarstw z dziećmi były zbliżone do wskaźnika CPI dla transportu oraz łączności.

Wykres 2. Zmiana wartości minimum socjalnego w I kwartale 2025 r.
na tle inflacji (IV kwartał 2024 r. = 100)

Symbole: GD – gospodarstwo domowe, GD prac. – pracownicze gospodarstwo domowe, GD em. – emeryckie gospodarstwo domowe, DM – dziecko młodsze w wieku 4-6 lat, DS – dziecko starsze w wieku 13-15 lat. Uwaga: wskaźnik CPI dla transportu wynosi 100,8, dla łączności 100,9.

Źródło: opracowanie własne.

Opracował: dr Piotr Kurowski

Bibliografia

Golinowska, S., Kurowski, P., 2018. Koszykowe linie ubóstwa. W: S. Golinowska, *O polskiej biedzie w latach 1990-2015. Definicje, miary, wyniki*. Warszawa: WN Scholar.

GUS, 2025. Kwartalne wskaźniki makroekonomiczne. Warszawa: GUS, dostępne na <https://stat.gov.pl/wskaźniki-makroekonomiczne/>

GUS 2023. Ubóstwo w Polsce w latach 2021 i 2022. Analizy statystyczne. Warszawa: GUS. Dostęp: <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/warunki-zycia/ubostwo-pomoc-spoeczna/ubostwo-w-polsce-w-latach-2021-i-2022,1,11.html>

Kurowski, P., 2022. Rola minimum socjalnego i minimum egzystencji w Polsce w ujęciu historycznym. *Polityka Społeczna*, nr 23T, s. 37-44.